

**Spotkanie z organizatorami protestu społecznego
w siedzibie PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o.
(8 sierpnia 2024 r.)**

Uczestnicy spotkania:

Gospodarze	Goście
Bartosz Detkiewicz Prezes Zarządu PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. Dariusz Wasilewski Przewodniczący Zarządu ZMGK w Ełku Pracownicy PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o.	Anna Wojciechowska Poseł na Sejm RP Janusz Cieszyński Poseł na Sejm RP Tomasz Andrukiewicz Prezydent Miasta Ełku Marta Dąbrowska Agata Tydman Katarzyna Kunda Krzysztof Józwik Karol Pieczyński Tomasz Kłoczko Przedstawiciele mieszkańców Andrzej Hasulak Radny Rady Miasta Ełku Agnieszka Wszeborowska Radna Rady Miasta Ełku Pracownicy ZMGK w Ełku Pracownik Urzędu Miasta Ełku Renata Szymaszko Redaktor Miasto-gazeta.pl dr Rafał Lewicki (online) Ekspert w zakresie gospodarki odpadami

Zaproponowana przez PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. agenda spotkania:

Rozpoczęcie spotkania o godzinie 12.00, planowane zakończenie godz. 14.00

- 1) Powitanie i rozpoczęcie spotkania
- 2) Omówienie postulatów zgłoszonych podczas protestu
- 3) Wystąpienie dr Rafała Lewickiego (łączenie online)
- 4) Stan realizacji inwestycji antyodorowych – inż. Piotr Ciszewski, Kierownik Działu Ochrony Środowiska
- 5) Wyjaśnienie źródeł niepokoju społecznego
- 6) Otwarta dyskusja i czas na pytania

Notatka z przebiegu spotkania

Spotkanie otworzył, witając gości i dziękując za przybycie, Prezes Zarządu PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. Prezes podkreślił, że celem spotkania jest przede wszystkim odniesienie się do postulatów przedstawionych podczas protestu społecznego oraz podjęcie dialogu służącemu zrozumieniu i rozwiązaniu sytuacji antyodorowej. Zapowiedział także możliwość łączenia online z ekspertem dr Rafałem Lewickim, prezentację dotyczącą zrealizowanych i planowanych działań zmniejszających uciążliwość odorowe oraz komentarz dotyczący nieprawdziwych informacji rozpowszechnianych w mediach społecznościowych. Zaprosił także do części otwartej, zadawania pytań zaplanowanej na koniec spotkania. Część wstępną zakończyło przedstawienie zespołu PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o.

Prezes zaapelował, aby temat antyodorowy uczestnicy spotkania potraktowali jako temat, który łączy a nie dzieli wszystkich zgromadzonych podczas spotkania. Podkreślił, że spółka jest gotowa do wzięcia odpowiedzialności za procesy, które zachodzą w zakładzie i podejmowania działań w zakresie redukcji uciążliwości związanych z jej działalnością i zwrócił uwagę, że spółka nie jest jedynym źródłem odoru w Elku.

Prezes podkreślił także, że w czasie 6 lat, od kiedy zarządza spółką, nigdy nie zostały wykazane żadne nieprawidłowości, podczas regularnych kontroli prowadzonych przez różne instytucje.

Spotkanie zostało przerwane pytaniem (Przedstawicielki mieszkańców) dotyczącym zaproszenia i obecności wójtów, burmistrzów innych gmin. Przewodniczący Zarządu ZMGK poinformował, że Zarząd ZMGK został poinformowany o spotkaniu, jednak krótki termin, uniemożliwił przedstawicielom gmin uczestnictwo w spotkaniu. Postulaty zostały przekazane członkom ZMGK, którzy zadeklarowali otwartość na spotkania i współpracę.

Prezes spółki przeprosił za niewystarczający dialog społeczny i zadeklarował większą staranność w tym zakresie. Wyjaśnił, że spółka skupiała się przede wszystkim na utrzymaniu kosztów na możliwie najniższym poziomie, tak aby nie obciążać mieszkańców.

Postulaty zgłoszone przez organizatorów protestu (na życzenie Przedstawiciela mieszkańców) zostały odczytane w pełnym brzmieniu.

Postulat dotyczący powołania specjalnej grupy – prezes spółki podkreślił, że taka inicjatywa została podjęta jeszcze przed protestem mieszkańców, a PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. jest w trakcie powoływania grupy biorąc pod uwagę zapisy postulatu, jednak dla skuteczności procesu organizacja grupy będzie skupiona w jednej organizacji. Zostaną wysłane zaproszenie do przedstawicieli instytucji wskazanych w postulacie.

Przerywając spotkanie (Przedstawicielka mieszkańców) poinformowała, że Prezydent Miasta Elku oraz Przedstawiciele protestu już wysłali pisma do instytucji wskazanych w postulacie, z prośbą o wzięcie udziału w pracach grupy przez ich przedstawicieli.

Prezes spółki wskazał na konieczność koordynacji działań, także wysyłki zaproszeń, tak aby podejmowane aktywności były odpowiednio skuteczne. Zaapelował o współpracę także przy organizacji pracy grupy.

Przewodniczący Zarządu ZMGK poinformował o tym, że Zarząd podjął decyzję o realizacji audytu, zapowiadając ogłoszenie postępowania otwartego na wykonanie usługi audytu. Zadeklarował jednak, w kursie dyskusji, wysłanie bezpośrednich zapytań do wykonawców wskazanych przez organizatorów protestu. Intencją Zarządu ZMGK była publikacja zapytania otwartego, przeprowadzonego zgodnie z prawem zamówień publicznych.

Uczestnicy rozmowy (Pan Poseł, Przedstawicielka protestujących, Prezydent Miasta Elku):

- Wskazali jako wykonawcę audytu Politechnikę Warszawską oraz konieczność realizacji audytu latem oraz możliwość jego wykonania w budżecie 16 tys. zł (Przedstawicielka protestujących)
- Realizację audytu poniżej 130 tys. spółka działając zgodnie z prawem może zlecić dowolnie wybranym audytorom, nie trzeba się kierować wyłącznie kryterium niskiej ceny, ale też doświadczenia. Można porównać oferty i ceny od trzech audytorów. Czas jest ważnym czynnikiem i nie ma powodu zasłaniać się prawem zamówień publicznych (Pan Poseł)
- Bez mnożenia procedur i bez względnej zwłoki – dodał Prezydent Miasta Elku

Prezes spółki przerwał dyskusję wskazując na ograniczoną czasowo dostępność eksperta dr Rafała Lewickiego, oczekującego online, deklarując powrót do pozostałych postulatów i tematów po rozmowie z ekspertem.

Sesja z dr Lewickim - Ekspertem

Wyjaśnienia podstawowe złożone przez Eksperta:

Ekspert w trakcie odpowiadania na pytania zapewnił o dobrym wrażeniu jakie odniósł po pierwszej wizycie na składowisku w ZUO w Siedliskach. Zapewnił także uczestników, że w trosce o własny wizerunek i reputację, dołącza wyłącznie do projektów, które realizowane są etycznie i zgodnie z prawem.

Ekspert wyjaśnił także, że składowisko odpadów to nie to samo, co sytuacja przemysłowa, technologiczna, w której można kontrolować wszystkie parametry. Jest to proces o dużo mniejszej możliwości kontroli. Stąd pojawiają się problemy z uciążliwością składowisk i nawet przy prowadzeniu składowiska we właściwy sposób nie zawsze jest możliwe by ich uniknąć.

Podkreślił, że zapoznał się ze składowiskiem podczas pierwszej wizyty, przestudiował także udostępnioną dokumentację i jest właśnie w trakcie opracowywania dalszych zaleceń. Odniósł się do topograficznego położenia zakładu oraz do sytuacji, w której okazało się, że gazu składowiskowego jest więcej niż było przewidywane co jest sytuacją dosyć powszechną. Zwrócił uwagę, że dodatkowo przy zmianie warunków atmosferycznych produkcja gazów też może gwałtownie wzrosnąć. Do wzrostu uciążliwości odorowych przyczyniają się także przyjmowane regularnie odpady (w ramach prowadzonej działalności).

Działania podejmowane i planowane

Ekspert wskazał, że zgodnie z jego rekomendacjami planowane jest przejście z odgazowania pasywnego do odgazowania aktywnego składowiska jeszcze do końca sierpnia br. co powinno zmniejszyć uciążliwość odorową, dlatego, że gaz będzie spalany do takich składników, które nie powodują uciążliwości odorowej. Podkreślił, że organizacja tzw. pochodni mobilnych jest zadaniem czasochłonnym bowiem ich produkcja trwa zwykle do 3 miesięcy, to nie są produkty dostępne „z półki”. Opracowane zostaną także zalecenia dotyczące operacji na całym składowisku, żeby zminimalizować odór.

Pytania zadane ekspertowi i uzyskane odpowiedzi:

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Jak długo mniej więcej trwa taki okres niwelowania tej szkody, która się stała?

Czasowo nie da się określić ile potrwa usunięcie uciążliwości odorowej. Zainstalowanie pochodni i wyregulowanie systemu odgazowania to na pewno kwestia kilku tygodni ciężkiej pracy. Składowisko produkuje gaz przez cały czas. Jest to proces, którego nie można zatrzymać, nie można w żaden sposób „zakręcić kurka”. Ekspert wskazał jednak, że od momentu zainstalowania systemu będzie to kwestia kilku tygodni”

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Czy są inne metody minimalizowania odoru?

Ekspert wskazał na stosowanie przesypek ziemnych, piaskowych, w które wchłaniana jest część związków odorotwórczych oraz stosowanie kompostu i biofiltrów, oraz podkreślił, że te działania zostały już podjęte przez spółkę zgodnie z zaleceniami dr Andrzeja Skalmowskiego. Okazały się one jednak nie do końca skuteczne z uwagi na ilość gazu. Było to trudne do przewidzenia czy oceny na samym początku. Dlatego spółka podejmuje realizację sposobów bardziej skomplikowanych.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Czy można określić, od których odpadów powstaje najwięcej gazu? Z jakiej kategorii, grupy?

Ekspert odpowiedział, że najwięcej gazu powstaje z odpadów organicznych, zawierających materię organiczną. Biogaz produkowany jest przez bakterie. Produkowany jest metan i dwutlenek węgla razem z innymi składnikami, które jednak nie mają zapachu. Ekspert wskazał, że największym problemem są związki śladowe typu siarkowodór, a także związki siarki, itp. Mogą one również pochodzić z odpadów budowlanych czy rozpuszczalników, które nie powinny tam się znaleźć. Ekspert podkreślił, że odseparowanie tych odpadów wymagałoby przebadania każdej śmieciarki co nie jest w praktyce możliwe i wskazał, na rolę wytwórców odpadów i właściwej segregacji, żeby to co trafia na składowisko zawierało jak najmniej zanieczyszczeń.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Ile procentowo odoru jest w stanie pochłonać budowana właśnie kurtyna antyodorowa?

W odpowiedzi Ekspert powiedział, że procentowe określenie nie jest możliwe, choćby dlatego, że nie ma metodyki która pozwalałaby na takie wyliczenia, ale także dlatego, że kurtyna antyodorowa działa w trybie ciągłym, a warunki atmosferyczne i atmosfera składowiska zmieniają się cały czas. Ekspert stwierdził, że nie jest w stanie określić, czy się zredukuje ten odór o 20 czy 30%, czy więcej.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Rozumiem, ale wymieniając sposoby, jak walczyć z tym odorem nie wymienił Pan kurtyny. Proszę mi powiedzieć tylko czy ona w jakiś sposób przyczyni się do tego, żeby zmniejszyć odór?

Ekspert odpowiedział, że wie, że kurtyna jest instalowana i że zgodnie z jego wiedzą kurtyna działa, praktyka potwierdzi/wskaże jej skuteczność. Zwrócił uwagę, że sposobem na skontrolowanie tak skomplikowanych procesów, jakie zachodzą na składowisku jest zastosowanie kilku sposobów na zmniejszenie odorów jednocześnie: kurtyny antyodorowej, systemu odgazowania, i właściwej eksploatacji składowiska.

Pytanie Prezydenta Miasta Ełku: Czy szacował Pan, ile pochodni trzeba zainstalować na składowisku, by przynosiły one realny efekt? Co uważa Pan na temat przykrywania przyzmy gliną?

Ekspert odpowiedział, że montowany jest aktywny system odgazowywania, który jest bardziej skuteczny od pasywnego, w którym gaz jest aktywnie zasysany do pochodni i spalany. To co jest osiągalne w tak krótkim czasie - powinno wystarczyć na 16 studni, natomiast w przyszłości być może zajdzie potrzeba wymiany ssawy na większą. Konieczne jest obecnie działanie z tym, co jest dostępne natychmiast, tak żeby zminimalizować ten efekt odorowy i żeby jak najszybciej odciągać gaz ze składowiska, odprowadzać go i spalać.

Ekspert wskazał, że ze względu na specyfikę procesów zachodzących na składowisku przykrywanie materiałem przepuszczalnym podczas eksploatacji składowiska jest dużo bardziej skuteczne, jeśli chodzi o odory, niż glina. Ponadto wskazał, że przykrycie gliną stwarza problemy z odciekami. Zapewnił, że nie ma dwóch jednakowych składowisk na świecie. Mimo tego, że problemy są takie same, to sposób prowadzenia składowiska, jego urządzenie, zaprojektowanie, warunki topograficzne wymagają indywidualnego poszukiwania rozwiązań, żeby skutecznie chronić środowisko i sąsiadów przed uciążliwościami.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Mam pytanie dot. dwóch gazów, które zostały wykazane jako gaz składowiskowy i jest to octan izobutyli i izopropanol. Czy te gazy są szkodliwe dla zdrowia?

Ekspert wyjaśnił, że każda substancja chemiczna może być szkodliwa dla zdrowia w podwyższonych stężeniach i w niektórych miejscach. Podkreślił, że mimo zapytania skierowanego przez spółkę do WIOŚ, nie otrzymano informacji o stężeniu wykrytych związków. Wyjaśnił także, że wykrycie tych

dwóch związków nie świadczy o niczym, dlatego że stężenia musiałyby być niezgodne z rozporządzeniem, które określa jaka ilość substancji chemicznych w powietrzu jest dopuszczalna. Ponadto istotne są warunki pomiarów. Ekspert stwierdził bez żadnych wątpliwości, w powietrzu znajdowały się gazy składowiskowe jednak samo ich występowanie w powietrzu nie świadczy o niczym. Podkreślił, że podając taką informację do wiadomości publicznej trzeba przede wszystkim sprawdzić źródło i że w dalszym ciągu spółka czeka na wyjaśnienia dot. tych pomiarów.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Czy Pan w wieloletnim doświadczeniu zawodowym znajduje korelację pomiędzy wielkością wysypiska, a ilością przyjmowanych odpadów i problemami, o których Pan mówi, że wysypisko zaczyna żyć własnym życiem?

Ekspert wyjaśnił, że wielkość składowiska i ilość przyjmowanych odpadów to są dwie podstawowe rzeczy, które są regulowane przepisami. Składowisko nie może przyjąć odpadów więcej niż ma określoną chłonność. Składowisko przechodzi pewne fazy swojego życia. Od momentu składowania odpadów zachodzą procesy na początku tlenowe, które produkują tylko dwutlenek węgla, a potem po przegnicciu odpadów zachodzą procesy beztlenowe, które produkują właśnie biogaz, czyli dwutlenek węgla oraz wszystkie inne składniki, które się z odpadów wydzielają. Do tego właśnie służą systemy odcieków i odgazowania, żeby te produkty ze składowiska usuwać i unieszkodliwiać.

Ekspert zwrócił także uwagę na znaczącą różnicę w definicjach u profesjonalistów między wysypiskiem, a składowiskiem. Wysypisko to jest dziura w ziemi, do której się wrzuca odpady i które tam rzeczywiście żyją własnym życiem. Składowisko to jest urządzenie inżynierskie – z takim mamy do czynienia w Siedliskach, które jest uszczelnione, które jest właściwie prowadzone zgodnie z wymogami pozwolenia zintegrowanego, na którym są odpowiednie instalacje odprowadzające dla odcieków i gazów.

Ekspert podkreślił, że składowisko nie może przyjąć odpadów więcej, niż ma chłonności, niż fizycznie może się w nim zmieścić. Dlatego, żeby to zracjonalizować, stosowana jest po pierwsze segregacja, czyli odseparowuje się odpady, które nie powinny tam być. Natomiast żeby zminimalizować efekt ekologiczny wchodzi obróbka mechaniczna, która polega na rozdrabnianiu odpadów, jest też obróbka mechaniczna, która polega na zagęszczaniu odpadu i to się w Siedliskach dzieje, zgodnie z tym co jest w instrukcji prowadzenia składowiska.

Pytanie Przedstawiciela mieszkańców: Czyli podsumowując, mamy małe składowisko, przyjmujemy dużo odpadów, zwiększamy ryzyko, że składowisko zacznie żyć własnym życiem.

Ekspert w odpowiedzi posłużył się porównaniem, wskazując, że do wiadra o pojemności 10 l można fizycznie wlać wyłącznie 10 l.

Ze względu na ograniczoną czasowo dostępność eksperta sesja pytań i odpowiedzi została zakończona.

Kończąc rozmowę Prezes spółki wyraził chęć kontynuowania rozmów i spotkań osobistych.

Powołanie specjalnej grupy doradczej

Prezes spółki powrócił do omawiania postulatów zgłoszonych przez organizatorów protestu. Zapewnił, że grupa zostanie powołana, natomiast dla skuteczności jej działania konieczne jest ograniczenie liczebności grupy tak by praca była możliwa.

Wskazano na zapis w postulacie wymagający powołania ekspertów nie związanych bezpośrednio ze spółką. Zebrani uznali, że ekspert powołany przez PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. nie spełnia tego kryterium.

Posłanka na Sejm RP, podkreśliła, że prowadzone są intensywne prace w sejmie w związku z sytuacją odorową. Przypomniała, że spotkanie służy możliwie jak najszybszemu znalezieniu rozwiązań zmniejszających dyskomfort życia mieszkańców. Podziękowała także jednej z Przedstawicielek mieszkańców za społeczną inicjatywę, która być może, przyczyniła się do przyspieszenia prac po stronie składowiska. Podkreśliła, że ekspertyzy powinny być jak najbardziej wiarygodne i uczciwe.

W pracach grupy powinny uczestniczyć osoby bezpośrednio zainteresowane, a częstotliwość spotkań powinna wynikać bezpośrednio z aktualnej sytuacji i odbywać się nawet codziennie.

Zdaniem Pani Poseł pracownicy zakładu muszą brać udział w pracach grupy, jako osoby posiadające wiedzę o pracy zakładu oraz zewnętrzni eksperci. Wskazała także, że liczebność grupy roboczej powinna być ograniczona.

Finansowanie Ekspertyz

Poseł na Sejm RP dodał, że w ramach działalności swojego biura poselskiego może zadeklarować kwotę do 2 tys. zł miesięcznie na pracę eksperta, który budziłby zaufanie Przedstawicieli protestu społecznego.

Budowa kurtyny antyodorowej i inne działania prowadzone na terenie spółki zostały omówione w szczegółowo w sesji pytań i odpowiedzi z Ekspertem (powyżej).

Postulat dotyczący przyjmowania strumienia zewnętrznego

W odpowiedzi wskazano na ograniczenie ich przyjmowania od kwietnia tego roku, jednak pełne zatrzymanie wymaga zgody Właścicieli. Zgłoszono wymóg zbadania pochodzenia odpadów oraz transparentności działań spółki. Wskazano na konieczność udzielenia informacji o przychodach uzyskanych z przyjęcia odpadów.

Postulat dotyczący informowania m.in. na stronie www EKO Mazury

Zapewniono, że wszelkie informacje będą w miarę możliwości umieszczane na bieżąco na stronie www spółki.

W ciągu dalszych dyskusji wskazywano, że społeczność lokalna jest zaniepokojona i zdesperowana, próbując rozwiązać problem, który znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców. Poruszono tematy:

- 1) **Kwestia jakości powietrza.** Wskazując na konieczność przeprowadzenia kontroli i ekspertyz dotyczących zanieczyszczeń, aby rozwiązać problem z powietrzem. Wspomina się o tym, że mieszkańcy nie mogą normalnie funkcjonować z powodu obecnych warunków.
- 2) **Zaangażowanie ekspertów:** Wskazano na potrzebę zaangażowania ekspertów, zarówno niezależnych, jak i tych związanych z zakładami, aby dokładnie ocenić sytuację i znaleźć rozwiązanie. W ramach postulatów wskazano na profesora Kuliga.
- 3) **Zaangażowanie społeczności:** Podkreślono również, że w prace nad rozwiązaniem problemu powinny być zaangażowane osoby bezpośrednio dotknięte zanieczyszczeniem, aby na bieżąco monitorować postępy i skuteczność podejmowanych działań.
- 4) **Koszty a odpowiedzialność:** W rozmowie pojawia się również wątek odpowiedzialności za koszty związane z przeprowadzeniem analiz i pracy eksperta i zasugerowano, że to PGO „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. i Urząd Miasta Ełku powinni ponosić koszty, a nie lokalna społeczność.
- 5) **Wymogi prawne i kontrole:** Uczestnicy omówili kwestie związane z wymogami prawnymi oraz zleconymi kontrolami, które mają na celu zminimalizowanie uciążliwości zapachowych związanych z działalnością przedsiębiorstw.
- 6) **Zgłoszenia i odpowiedzi:** Podkreślono, że zgłoszenia od mieszkańców przyczyniły się do zmniejszenia uciążliwości. Wskazano na podjęte działania i planowane kontrole przez Urząd Marszałkowski.
- 7) **Wpływ zewnętrznych przychodów na ceny:** Uczestnicy podnieśli kwestię wpływu zewnętrznych przychodów na ceny dla mieszkańców. Przedstawiono konieczność analizy kosztów związanych z przyjmowaniem odpadów ze strumienia zewnętrznego oraz ich wpływu na cenę dla lokalnej społeczności.
- 8) **Problemy społeczne:** Uczestnicy podkreślili frustrację mieszkańców i ich obawy dotyczące uciążliwości zapachowych oraz potencjalnych problemów zdrowotnych. Wskazano, że niektórzy mieszkańcy rozważają blokadę drogi dojazdowej do zakładu jako formę protestu.
- 9) **Edukacja i monitoring:** Zgłoszono wnioski o zainstalowanie czujników monitorujących poziom gazów oraz prowadzenie działań edukacyjnych dla mieszkańców w celu zwiększenia świadomości na temat problemów związanych z odpadami.
- 10) **Współpraca z władzami lokalnymi:** Wyrażono potrzebę lepszej współpracy z władzami gmin oraz otwartości na spotkania z mieszkańcami, aby wspólnie rozwiązywać zgłaszane problemy.

Podkreślono, że współpraca i otwarta komunikacja są kluczowe dla rozwiązania problemów dotyczących odpadów oraz uciążliwości zapachowych w mieście.